

Het graf van de molenaarsdochter Geertruid Tillema te Mensingeweer

Op het kleine kerkhof bij de Hervormde kerk te Mensingeweer is een oude grafzerk te vinden, waarop een molen is gebeiteld. Onder deze afbeelding is, nauwelijks nog te ontcijferen, de volgende tekst te lezen:

*Rustplaats van
Geertruida Tillema
Geboren 16 januari 1857
Overleden den 4^e september
1857 dochter van
Enne Tillema
Grietje Diephuis*

De vader van Geertruid, Enne Pieters Tillema, was pelmolaar en van 1857 tot 1865 eigenaar van de in 1855 door molenmaker Hindericus ten Have gebouwde koren- en pelmolen te Mensingeweer.¹

Enne Pieters had het vak geleerd van zijn vader, Geuchien Ennes, die in het begin van de 19^e eeuw eigenaar was van de standermolen te Ulrum. In 1825 werd hem het alleenrecht op het malen van graan, volgens de Wet op het Gemaal van 1822, in het molenressort het dorp Ulrum en Vierhuizen toegekend.²

Enne Pieters, de vader van Geertruid, was op 24 november 1823 te Ulrum geboren. Hij trad op 22 april 1854 in het huwelijk met Grietje Diephuis. Zij was op 10 oktober 1823 te Wehe geboren en evenals de bruidegom 30 jaar oud. Bij het huwelijk werd dochter Geertje, die een maand eerder was geboren, gewettigd en erkend.³ Geertruid was het tweede kind uit hun huwelijk en zij overleed toen zij acht maanden oud was. Aan haar herinnert dus de grafzerk met de molenaafbeelding.

Twee jaar later, op 2 maart 1859, werd er weer een dochter geboren en, zoals gebruikelijk in die tijd, kreeg zij wederom de naam Geertruid. Deze dochter bereikte de leeftijd van 73 jaar. Grietje Diephuis overleed echter vijf maanden na de geboorte, van haar vierde kind, namelijk op 14 augustus 1859, in de leeftijd van 35 jaar.⁴

Drie jaar later, op 29 augustus 1861, trad Enne Pieters in het huwelijk met zijn tweede vrouw, de 26-jarige Anna Maria Groeneveld. Bij het huwelijk werd dochter Siepke, die een maand eerder was geboren, gewettigd en erkend.⁵

Anna Maria schonk Enne Pieters hierna nog vier dochters, waarvan enige op jonge leeftijd overleden.

De geboorteakte van Geertruid Tillema, d.d. 16 januari 1857.⁶

458 In het jaar duizend achthonderd zeven en vijftig, den vijftiensten der maand
 September, zijn voor ons Burgemeester _____,
 Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Leins _____, Arron-
 dissement Appingedam, Provincie Groningen, verschenen Karelus Tuijn
 Plinke _____, oud tweeëntwintig — jaren, van
 beroep Koopman _____, wonende te Mensingeweer, be-
 kend van de overledene, en Harm Jans Rijkers _____, oud
 zestig — jaren, van beroep Koopman _____, wonende te
 Mensingeweer, bekend van de overledene, welke ons
 hebben verklaard, dat op den vijftiensten der maand September,
 des jaars duizend achthonderd zeven en vijftig, des namiddags — te
 vier uur, binnen deze gemeente, en wel te Mensingeweer, is
 overleden Geertruid Tillema _____ oud acht maanden
 oud, van beroep zonder _____, laast gewoond hebbende te
 Mensingeweer en aldaar geboren, dochter
 van Carel Tillema en Galiëtje Diephuis, van
 beroep Pelmoenaars, wonende te Mensingeweer.

De overlijdensakte van Geertruid Tillema, 24 september 1857.⁷

De steen op het graf van Geertruid Tillema op het kerkhof bij de Hervormde kerk te Mensingeweer.
Foto H. Noot 11-5-2008.

Enne Pieters verkocht in 1865 de molen te Mensingeweer, die nu de naam "Hollands Welvaart" draagt, aan Adrianus Boelens.⁸ Het gezin verhuisde vervolgens naar de stad Groningen, waar Enne Pieters geregistreerd staat als koopman. Drie jaar later, op 20 oktober 1868, overleed Enne Pieters in de

leeftijd van 44 jaar,⁹ zeven maanden na de geboorte van zijn negende en jongste kind, Helena, die op 13 maart 1868 was geboren.

Anna Maria Groeneveld, wier naam soms ook als Grüneveld werd geschreven, overleefde haar man 20 jaren en stierf op 11 oktober 1888.¹⁰

De molen te Mensingeweer, afgedrukt in het blad Het Noorden in Woord en Beeld op 31-8-1934.

noten:

1. RHC Groninger Archieven. Toegangsnummer 2489, inventarisnummer 209.
2. B. D. Poppen *De belasting op het maal in Stad en Ommelanden 1594-1856*, pag. 264.
3. RHC Groninger Archieven. Huwelijksregister Ulrum 1854. Aktenummer 10.
4. RHC Groninger Archieven. Overlijdensregister Leens 1859. Aktenummer 49.
5. RHC Groninger Archieven. Huwelijksregister Leens 1861. Aktenummer 27.
6. RHC Groninger Archieven. Geboorteregister Leens 1857. Aktenummer 5.
7. RHC Groninger Archieven. Overlijdensregister Leens 1857. Aktenummer 58.
8. Zie noot 1.
9. RHC Groninger Archieven. Overlijdensregister Groningen 1868. Aktenummer 900.
10. RHC Groninger Archieven. Overlijdensregister Groningen 1888. Aktenummer 967.

